

**МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО, ХРАНИТЕ И ГОРИТЕ
ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА РИСКА
ПО ХРАНИТЕЛНАТА ВЕРИГА**

**Анализ на данните за нотификациите по системата за бързо
предупреждение за храни и фуражи (RASFF), свързани с добавки в
храните за 2017 г. (01.01 – 08.12.2017)**

Системата за бързо предупреждение на храни и фуражи (RASFF), която е обща за всички държави членки, е създадена с *Регламент (ЕО) № 178/2002*¹. Системата подпомага държавите членки при действията им, като позволява бърз обмен на информация за рисковете, произтичащи от храни или фуражи и за мерките, които са взети или предстои да бъдат взети за овладяване на тези рискове и има за цел да предостави на контролните органи добре функциониращ инструмент за уведомяване за рискове за здравето на човека, произтичащи от храни или фуражи.

Законовата база за функционирането на системата:

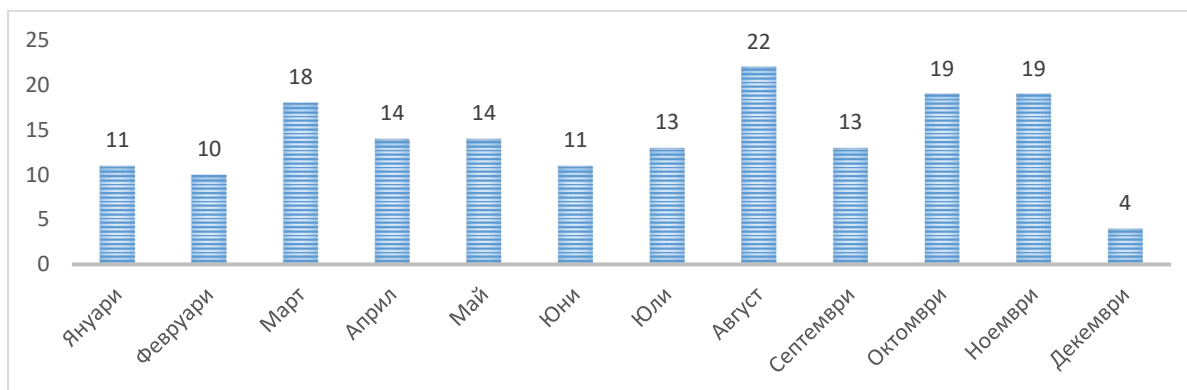
- член 50 от *Регламент (ЕО) № 178/2002*;
- *Регламент (ЕС) № 16/2011 за установяване на мерки за прилагане за Системата за бързо предупреждение за храни и фуражи*;
- член 30б от *Закон за храните*;
- член 47 от *Закон за фуражите*.

В настоящия материал са проследени данните от RASFF, засягащи **добавки в храните**, както и тяхното неразрешено прилагане, за 2017 година (до **8.12.2017 г.**).

Общият брой на нотификациите, отнасящи се до добавки в храните за посочения период е **168 бр.**

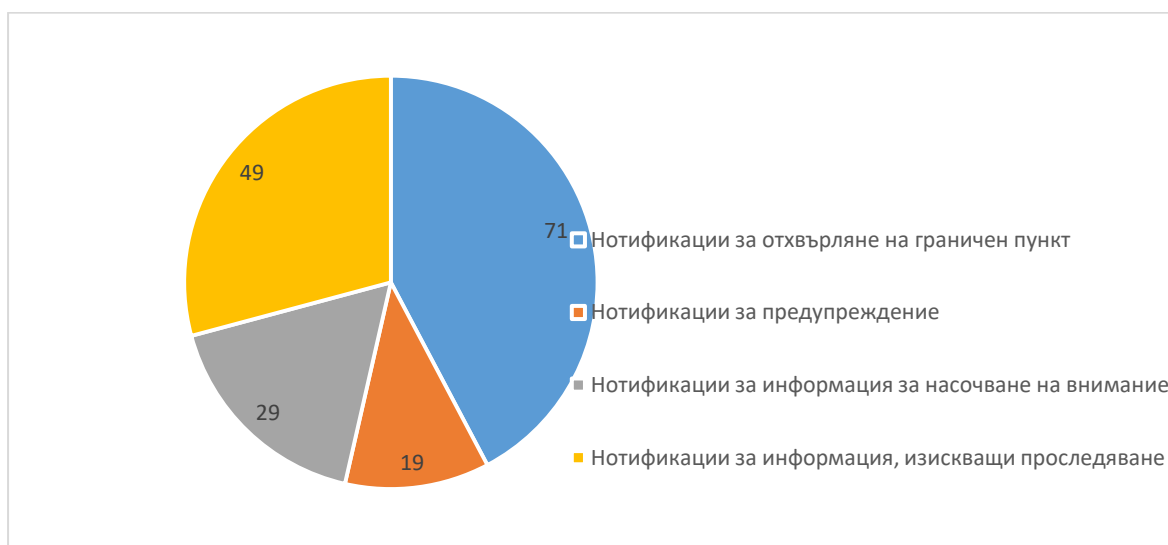
На *Фигура 1* е показана тенденцията на броя на нотификациите за 2017 година. Най-голям брой нотификации има през месец август (*22 броя*), октомври и ноември (*по 19 броя*), март (*18 броя*).

¹ *Регламент (ЕО) № 178/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 28 януари 2002 година за установяване на общите принципи и изисквания на законодателството в областта на храните, за създаване на Европейски орган за безопасност на храните и за определяне на процедури относно безопасността на храните*

Фигура 1 Брой нотификации за 2017г.

Резултатите за видовете нотификации от RASFF системата относно добавките в храни, са представени на **Фигура 2**. Най-голям е делът на нотификациите за отхвърляне на граничен пункт (**71 броя**), последвано от нотификациите за информация, изискващи проследяване (**49 броя**), нотификации за информация за насочване на внимание (**29 брой**) и нотификации за предупреждение (**19 бр.**).

Фигура 2

При регистрираните проблеми с безопасността на храните, публикувани в RASFF относно добавките в храни, представлява интерес разпределението на нотификациите **по установени рискове и засегнати продукти.**

- При нотификациите за отхвърляне на граничен пункт е установено следното:
 1. Нотификации, касаещи плодове и зеленчуци – **40 броя**. Преобладават нотификациите за високо ниво или недеklarиран **сулфит** в сушени плодове

- (кайсии), главно от Турция. Само при 2 бр. нотификации, рискът за консуматора е определен, като сериозен;
2. Нотификации, касаещи ракообразни и продукти, получени от тях – **10 броя**. Всички нотификации се отнасят до високи нива на **сулфит** в ракообразни, с държава на произход Венецуела. Нотифициращите държави са Испания и Франция. Рискът е несериозен;
 3. Нотификации, касаещи сладки изделия – **7 броя**. Нотификациите се отнасят предимно до сладки желирани изделия, при които е установено неразрешено или недекларирано прилагане на добавки, напр. E928, сулфит и др. Държави на произход: Китай, Малайзия, Турция и др. При две от нотификациите, рискът е определен, като сериозен за консуматора;
 4. Нотификации, касаещи различни сосове – **6 броя**. Несъответствията се състоят в неразрешено прилагане на добавки в храните, като E385, E223, E210, E102, E321, както и твърде високи нива на оцветители (E110). Държави на произход на сосовете са Перу, Филипини, Тайланд и др. Рискът е определен, като несериозен;
 5. Нотификации, касаещи безалкохолни напитки – 5 броя. Несъответствията са свързани с неразрешена употреба или твърде високи нива на някои оцветители, напр. **E110**, както и неразрешено прилагане на E385, E200 и E202. Държави на произход: Индия, Израел, Китай и др. При тези нотификации, рискът е определен, като несериозен;
 6. Зърнени продукти и други храни – **3 бр**. Несъответствията се отнасят до неразрешено прилагане или високи нива на някои добавки, като **сулфит**, **оцветители** и др. в брашна и плодови изделия.

Като цяло, по отношение на сериозността на риска, само при 5 броя от горепосочените нотификации, рискът е определен, като сериозен.

При нотификациите, издадени на база официален контрол на пазара, собствен мониторинг и др. (нотификации за предупреждение, нотификации за информация за насочване на внимание и нотификации за информация, изискващи проследяване е установено следното:

- **Нотификации за предупреждение:**

1. Нотификации, отнасящи се до плодове и зеленчуци – **9 бр**. В по-голямата част от несъответствията се отнасят до недекларирано влагане на **сулфит** в сушени стафиди, джинджифил, гъби, кайсии, годжи бери и др. Продуктите са с произход: Германия, Гърция, Унгария и др.;

2. Нотификации, отнасящи се до хранителни добавки и добавки в храни – **5 бр.** Нотифицираните хранителни добавки съдържат неразрешени субстанции, като синефрин, бета аланин, диметиламиламин (DMAA). Нотификацията за добавка в храните се отнася до установени неразрешени багрилни вещества. Държави на произход: САЩ, Обединено кралство, Унгария;
3. Нотификации, отнасящи се до сладкарски изделия – **2 бр.** Двете нотификации се отнасят до установени рискове от задушаване в резултат на консумацията на Е 407 - неразрешен карагенан, Е 425 - коняк и Е 415 – ксантан вжелирани сладкарски изделия от Малайзия;
4. Нотификации, отнасящи се до млечни продукти – **1 бр.** Риск: недеклаиран lysozyme (Е 1105) в млечни продукти от Хърватска;
5. Нотификации, отнасящи се до ракообразни - **1 бр.** Установени са високи нива на **сулфит**, който също така не е деклариран. Продуктите са от Турция;
6. Нотификации, отнасящи се до супи, бульони, сосове и подправки – **1 бр.** Установените несъответствия се състоят в недеклаиран **сулфит** и синап в доматиено пюре.

При всички нотификации за предупреждение рискът е определен за сериозен.

- **Нотификации за информация за насочване на внимание**

1. Нотификации, отнасящи се до плодове и зеленчуци – **11 бр.** Нотификациите са изготвени на база установени несъответствия, както следва: Твърде високи нива или недеклаиран сулфит в сушени плодове, с произход главно от Турция; Неразрешено прилагане на оцветители Е122, Е129, Е110, Е124 в мариновани репички от Ливан, в слайсирано манго от Тайланд и в ягоди в сироп от Китай;
2. Нотификации, отнасящи се до ракообразни – **6 бр.** Нотификациите са изготвени на база установени високи нива на сулфит в продукти с произход: Испания, Франция, Виетнам, Сенегал, Саудитска Арабия;
3. Нотификации, отнасящи се до сладкарски изделия – **3 бр.** Нотификациите са изготвени на база установени несъответствия, свързани недеклаирани оцветители Е102, Е124, други добавки, като Е200 и Е202, както и сулфит в сладки изделия на плодова основа от Турция и Украйна;
4. Нотификации, отнасящи се до хранителни добавки – **2 бр.** Установени са високи нива на кофеин и неразрешен оцветител Е127 в хранителни добавки от САЩ;

5. Нотификации, отнасящи се до готови ястия и закуски – **4 бр.** Установени са неразрешена употреба на оцветители (E110), нелегален внос и установени афлатоксини в продукти от Индия, Турция и Иран;
6. Нотификации, отнасящи се до зърнени храни и печива – **3 бр.** Установено е неразрешена употреба на оцветители (E110) в продукти от Иран, Тайланд и Индия;
7. Нотификации, отнасящи се до подправки – **1 бр.** Установени са нитрат, E 452 - polyphosphates и E 621 - monosodium glutamate, които не са разрешени за смес от подправки за месо, с произход Испания;

От всички горепосочени нотификации, при 9 бр. рискът е определен за сериозен, а при останалите рискът е определен за несериозен.

- **Нотификации за информация, изискващи проследяване**
1. Нотификации, отнасящи се до плодове и зеленчуци – **17 бр.** Нотификациите са изготвени на база установени несъответствия, както следва: Неразрешено прилагане на оцветители **E122, E120, E110, E124, E102** в мариновани репички от Ливан, в плодове от Мароко, Сирия и др.; високи нива на добавката E200 и E210 в продукти от Сърбия и Виетнам и твърде високи нива на сулфит в сушени плодове;
 2. Нотификации, отнасящи се до ракообразни – **11 бр.** Нотификациите са изготвени на база установени високи нива на сулфит в продукти с произход: Турция, Гърция, Еквадор, Испания, Холандия и др.;
 3. Нотификации, отнасящи се до сладкарски изделия и какао – **6 бр.** Нотификациите са изготвени на база установени несъответствия, свързани недекларирани оцветители **E127, E124, E133**, сбор от оцветителите E102+E110+E129+E133, **E110**, както и твърде високи нива на подсладители (E 955) в сладки изделия от Полша, Мароко, САЩ и какаово масло от Франция;
 4. Нотификации, отнасящи се до готови ястия, закуски, сладоледи и ядки – **6 бр.** Установена е неразрешена употреба на **оцветители (E110, E124 и E104)** в продукти от Италия, Филипините, САЩ;
 5. Нотификации, отнасящи се до зърнени храни и печива – **3 бр.** Установени са твърде високи нива на **сулфит**, неразрешена употреба на добавките E 926, E 928, E 925 и E 930, неразрешени оцветители E104 и E110 в продукти, с произход САЩ и Словакия;

6. Нотификации, отнасящи се до сосове, супи, сиропи, билки и подправки – **4 бр.** Установени са неразрешени и недеklarирани **оцветители E129 и E110** в продукти от Филипините, Обединено кралство и Тайланд;
7. Нотификации, отнасящи се до птиче месо – **1 бр.** Установено е неразрешено прилагане на добавката E365 в птиче месо от Тайланд;
8. Нотификации, отнасящи се до млечни продукти – **1 бр.** Установена е неразрешена субстанция E 265 в сирене от Испания;
9. Нотификации, отнасящи се до добавки в храните – Установени са неразрешени багрила в оцветител на прах от Индия.

В този раздел няма нотификации, при които рискът за консуматора да е разглеждан, като сериозен.

Сравнителен анализ за движението на нотификациите в системата, спрямо същия период на 2016 г.

За 2016 година (до **8.12.2016 г.**), общият брой на нотификациите, отнасящи се за добавки в храните е **155 бр.** От тях най-голям брой са нотификациите за предупреждение (**66 броя**), последвано от нотификациите за отхвърляне на граничен пункт (**56 броя**), нотификации за информация за насочване на внимание (**41 броя**) и нотификации за информация, изискващи проследяване (**19 броя**). Виж. *Фигура 3*.

Фигура 3

По отношение на класификацията на риска, и през двете години при голяма част от нотификациите, рискът е определен, като несериозен, като процентът на нотификациите със сериозен риск към общия брой нотификации за 2016 г. е

значително по-голям от процента на нотификациите със сериозен риск за 2017 г.

Виж. *Фигура 4*.

Фигура 4

Нотификации за България

За отчетния период, България е била засегната страна по общо **11 бр. нотификации**, от които най-голям е дялът на нотификациите за отхвърляне на граничен пункт, изготвени от България, които са 10 бр., и има само една входяща нотификация за информация, изискваща проследяване.

- **Нотификации за отхвърляне на граничен пункт:**

Всичките **10 бр.** нотификации за отхвърляне на граничен пункт се отнасят до установени твърде високи нива на сулфит в сушени кайсии от Турция. При всички нотификации рискът за населението е определен за **несериозен**.

- **Входяща нотификация за информация, изискваща проследяване:**

Единствената нотификация за информация, която касае България се отнася до високи нива на сулфит в бял боб, с произход Испания. Нотификацията е изготвена от компетентните органи на Испания, след официален контрол на пазара. Рискът е определен, като **несериозен**.

Сравнителен анализ за движението на нотификациите за България, спрямо същия период на 2016 г.

През 2016 г. България е засегната държава по **10 бр.** нотификации, като 7 бр. от тях са нотификации за отхвърляне на граничен пункт, изготвени от България, 3 бр. нотификации са нотификации за информация, изискващи проследяване. Виж. *Фигура 5*.

Фигура 5

Изводи и тенденции:

На базата на проучването на данните от системата RASFF за 2017г. относно добавки в храните, могат да се направят следните изводи:

1. През 2017 г., в сравнение 2016 г. се наблюдава покачване на общия брой нотификации, но по отношение на нотификациите за предупреждение, където като цяло рискът е сериозен, за 2016 г. броят на тези нотификации е значително по-голям, в сравнение с 2017 г.;
2. През 2016 г. сравнително голям е процентът на нотификациите, касаещи хранителни добавки, в състава на които са установени неразрешени вещества. В по-голямата си част, при тези нотификации, рискът е определен, като сериозен. За 2017 г. се наблюдават единични случаи на нотификации, отнасящи се до хранителни добавки;
3. През 2017 г. по-голям е броя на нотификациите, касаещи плодове и зеленчуци, при които са установени твърде високи нива или недеklarиран сулфит, както и неразрешено прилагане на някои оцветители. Повечето нотификации са изготвени на граничен пункт;
4. За България за отчетния период, в сравнение със същия период през 2016 г, се наблюдава леко повишаване на броя на нотификациите за отхвърляне на граничен пункт, но намаляване на броя на нотификациите, изготвени на база официален контрол на пазара, мониторинг и др.

Изготвил: д-р Аксиния Антонова – главен експерт в дирекция „Комуникация на риска, обучение и Контактен център“ при ЦОРХВ

11.12.2017 г.